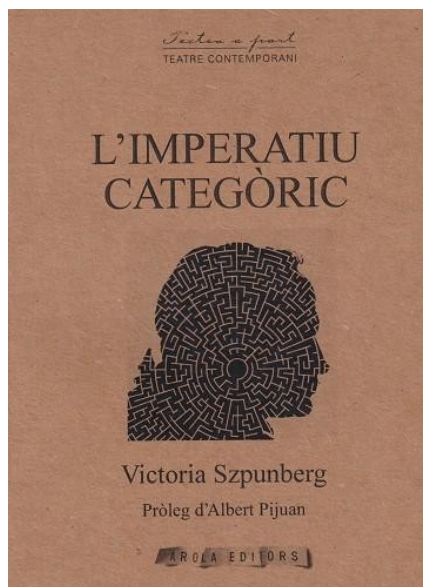


No hi haurà pau per a l'ètica



Autoria: Victoria Szpunberg
Títol: *L'imperatiu categòric*
Editorial: Arola Editors, Tarragona, 2024
80 pàgines

Victoria Szpunberg (1973), dramaturga catalana d'origen argentí publica aquesta obra el 2024, la qual és estrenada amb direcció escènica de la mateixa Szpunberg el mateix any al Teatre Lliure de Gràcia a Barcelona, com a producció pròpia de la mateixa entitat. L'obra rep el Premi Especial del jurat Teatre Barcelona 2024 i el Premi Butaca 2024 al millor text. A l'obra de Szpunberg es percep un interès contrastat per temàtiques d'índole socials i polítiques en el marc contemporani, amb arguments que amaguen un drama però explicats amb molta ironia i carregats de força intel·ligència emocional. *L'imperatiu categòric* compleix fil per randa amb aquestes recurrents inquietuds de l'autora. Szpunberg prem prestat el títol del principi ètic formulat per Immanuel Kant, que ens mostra de manera racional quina ha de ser la pauta de la nostra conducta. No és gratuït que el mateix títol ja ens introduísca en l'univers de la filosofia, doncs guarda completa relació amb la trama que presenta l'obra. En primer lloc, i més evident, perquè la protagonista (exclusiva) del text, ostenta el càrrec de professora universitària d'Ètica a la facultat de filosofia i, en segon lloc, i no tan evident, perquè l'obra oscil·la en la divagació de les conductes i els comportaments de dubtosa ètica que sovint

“acorrallen” les persones en carrers morals amb difícil eixida. Així, l’obra segueix la Clara, una dona que ronda la cinquantena d’anys i les seues pertinents trobades amb tot un seguit de personatges masculins que van des del cap de departament de filosofia, passant pel psiquiatre, un veí emprenyador, una cita de *Tinder*, un policia, etc... tots ells (tal com apunta l’autora en una nota aclaridora abans del text dramàtic), interpretats escènicaament per un sol actor, amb una pretensió clara d’atorgar al conjunt dels personatges masculins una imatge única; recurs escènic amb un missatge directe i “descarat” que ajuda a inserir-nos en l’univers caòtic de la protagonista (a partir d’una sèrie d’equívocs amb les aparences) però, també, i més important, per generar un personatge antagonista retractat en la figura de l’home i les seues múltiples versions. És per això que, Szpunberg, no escriu cap altre personatge femení, a pesar de tindre nombrosos personatges que acompanyen la Clara; és per això que entenc hi ha una decisió clarament estudiada, per fer entendre al lector, que els conflictes de la Clara tenen dos vessants, els motius propis (el món interior) però també els motius aliens: l’entorn; un entorn que l’oprimeix i el qual està format exclusivament per homes.

Així, seguim a la Clara, qui cada vegada es veu més “acorrallada” i perduda en un sistema voraç que a passos de gegant va deixant menys lloc per respirar. Clara, a dures penes aconsegueix “sobreviure” a les limitacions d’un sistema capitalista que no té pietat ni compassió pel més feble. Així, haurà de fer front a conflictes amb la feina, on veurà qüestionada la seua manera de fer classe; al pis on viu, on haurà d’abandonar el seu habitatge (doncs la seua finca ha sigut venuda a un fons voltor), mentre que fa front a un veí insolidari amb el volum de la música que no li permet tindre un descans de qualitat i incapaç de trobar una alternativa residencial amb condicions, per a acabar-ho d’adobar, sabem que fa poc es va separar i ara les cites al *Tinder* són un gran fracàs, doncs no troba la manera de sentir-se escoltada ni valorada, però Clara, porta un ganivet esmolat a la bossa i no dubtarà a gastar-lo si la situació ho requereix. El text es dona així com una moralina contra sistema, que denuncia les injustícies socials que ens rodegen des d’un lloc subtil, sense caure en cap moment en un terreny “pamfletari” ni adoctrinant. El seguit de les escenes es succeeixen com quadres de diàlegs alterns durant converses curtes i agudes en quant al contingut, que retracten la impossibilitat d’un personatge cabal i intel·ligent per fer les coses amb maduresa ètica (com ja va retractar Bertolt Brecht tan lúcidament a la seua obra *La bona persona de Sezuan* (*Der*

gute Mensch von Sezuan, 1943). Com a colofó final (i segurament debut a tot l'anterior) Clara, súbitament sofreix desmaís que la fan distorsionar la realitat (vet aquí el joc provocat conscientment per l'autora amb l'aparença física dels diversos personatges masculins) però, també, reflecteix les conseqüències dramàtiques d'algú que es sent desbordada i superada per les adversitats quotidianes del nostre temps present.

Amb tot, Szpunberg, crea una faula amable, irònica, subtil, i amb missatge crític, que permet al lector el plaer de ser-ne actiu i "llegir" entre línies, per comprendre necessàriament una perspectiva completa d'escenes que van sumant en la tragèdia de la Clara, que van sumant una gota rere altra al got que està a punt de rebossar. Aquesta subtilesa en els diàlegs em sembla el punt més fort del text, que no dóna una informació evident, sinó que tracta de fer-te partícip de com es construeix de manera quasi imperceptible un punt d'inflexió en la nostra moral, i que cap persona està completament salvada de sentir l'impuls o la necessitat de guardar un ganivet a la bossa pel que puga passar. Sentir aquesta complicitat i comprensió amb Clara és la gran conquesta del text.

Borja López Collado